СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 289. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 13-го грудня 1939. No. 289. Jersey City, N. J., Wednesday, December 13, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НЕПОРЯДКИ В КОМІТЕТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАЦІ

ВАШИНГТОН. — Перед спеціяльним конґресовим комітетом, назначеним провірити справи головного комітету взаємовідносин праці в Вашинґтоні, вийшов на яв той роздор, який уже від довшого часу там панував. Показалося, що між поодинокими членами комітету взаємовідносин праці, зокрема між недавно назначеним членом Лайерсоном і секретарем комітету Натаном Витом, заіснувала завзята боротьба, в якій перший закидав другому занедбування обовязків і невміння провадити справи. Перед конґресовий комітет спроваджено купи документів і кореспонденції. Серед документів знайдено записану телефонічну розмову між секретарем Витом і головою одної юнії, Дубінським, підчас якої Дубінський домагався, щоб Вит зробив щось так, як це хотів Дубінський. Коли Вит відповів, що так зробити не можна, Дубінський завважив: „Це не те, за що ми платимо гроші". Члени конґресового комітету домагались ближчого пояснення того висказу. Чи не означує він часом корупції і підкупства?

В КОМІТЕТІ ДАЄСА СЕБЕ КРИТИКУЮТЬ.

ВАШИНГТОН. — Член комітету Даєса, Вурґіс, висказав прилюдно гостру критику на адресу другого члена тогож комітету, Метюза, а навіть самого голови Даєса, що їхнє поступовання не є американське. Зокрема осуджував Вурґіс Метюза за те, що той, не порадившися з ніким і не затягнувши думки інших членів комітету, на власну руку опублікував звіт про здогадну комуністичну діяльність у певних орґанізаціях, що працюють у ділянці суспільної консумції, кидаючи темне світло на ті орґанізації. Як відомо, комітет Даєса має розглядати неамериканські активності певних орґанізацій. Вурґіс, висказуючи свою критику, сказав: „Якщо можна щось назвати неамериканським, то це поступовання Метюза".

ДАЄС ПРО СВОЮ ДАЛЬШУ РОБОТУ.

ВАШИНГТОН. — Конґресмен Даєс сказав, що черговою роботою його комітету буде доказати, що найвидніші провідники „нового розділу", включаючи самого президента і його дружини, морально піддержували такі орґанізації й інституції, що були виразно в комуністичних руках. Він казав, що біля сто осіб буде признано винуватими за неамериканську активність і ширення комунізму в найближчім часі.

ЩЕ ОДИН КОМУНІСТ ФАЛЬШУВАВ ПАШПОРТИ.

НЮ ЙОРК. — Судові власті признали четвертого з черги комуністичного провідника винуватим фальшування пашпортів. Тим четвертим комуністом є Ґері Ґанес, колюмніст і знавець заграничних справ комуністичної ґазети „Дейлі Воркер".

ПІДСЛУХАНІ ВІДОМОСТІ НЕ ВАЖНІ В СУДІ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий Суд рішив, що відомості, підслухані на телефоні, а навіть зареєстровані на машині, не можуть бути приняті як вартісні підчас судових розправ. Такі відомості суд буде відкидати.

ФІНЛЯНДІЯ КУПУЄ В АМЕРИЦІ ҐАЗОВІ МАСКИ.

ВАШИНГТОН. — Фінляндський представник закупив в Америці велику скількість ґазових масок для цивільного населення, а також для вояків, що є поза фронтом. Бо ті фіни, що є на фронті, вже мають ґазові маски. Закуплено також для експерименту 1,000 масок для коней. Крім того фінський представник старається закупити велику скількість харчів і медикаментів та інших продуктів, не заборонених американським невтральностевим законом. Правдоподібно, що по закупі американські фірми не будуть висилати тих продуктів до Европи, лише дадуть приказ своїм заступництвам вислати відразу ті речі до Фінляндії. Американські фірми мають на складах в Европі чимало запасів.

НАЗНАЧЕННЯ НОВОГО МЕШКАНЕВОГО АДМІНІСТРАТОРА.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія назначив нового управителя міської мешканевої адміністрації, на місце старого, Натана Штравса. Новим управителем є Джірард Свуп. Першому адміністраторові закидувано, що він спинює проекти міської розбудови домів.

ДИНАМІТ БІЛЯ ШКОЛИ.

НЮ ЙОРК. — У той час, як 800 учнів училися в школі, недалеко школи робітник „Доблю Пі Ей" при розборі стіни натрапив своїм джаґаном на пакунок динаміту, враз з вибуховими трубками. Якби джаґан був потрапив у запальне місце, то ціле подвіря, а хто зна чи не школу, булоб розвалило. Цей динаміт правдоподібно залишили колись робітники, що ставили ту школу. Його мусіла присипати земля і вони про нього забули.

КЛОПІТ З МАГНЕТОМ

Як один робітник, що працював у будинку Індіянського Університету в Бломингтоні, переходив головним коридором, йому вирвалися кліщі з кишені й полетіли повітрям. Думав, що це якісь духи роблять собі жарти з нього. Професори фізики пояснили йому, що це наслідки могутнього магнету в машині до розбивання атомів.

ПОДВІЙНЕ ВБИВСТВО З РЕВНИЦЬ

Люіс Наполі, 42-літній італієць у Ню Йорку, запросив Модестіна Ґраціна, 67-літнього власника дому, в котрім він живе, відсвяткувати річницю шлюбу Наполія з його 36-літньою жінкою Росою. Вступили до салуну й трохи попили пива. Коли верталися додому, Наполі, що йшов передом, побачив, оглянувшися, як Ґраціно обняв його жінку й поцілував. Він скричав по дикому й побіг геть. За хвилину зявився назад з великим ножем і кинувся на Ґраціна й жінку. За якийсь час він зявився на поліційній стації з закрівавленим ножем у руці й заявив, що він щойно порізав жінку й приятеля. Поліція пішла на вказане ним місце й справді знайшла там двоє неживих людей.

Наполі мали 7 дітей, у віці від 13 місяців до 16 літ.

ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ВБИВСТВО ВЛАСНОЇ ДИТИНИ

Як присяжні судді в стейтовім суді в Сіетлі, в стейті Вашингтон, призначили 22-літнього Дж. Фредерика Вундерса винуватим убивства його власної 16-місячної дитини, а суддя засудив його на досмертну вязницю, засуджений став перед суддями й заявив: „Ви зробили страшну помилку. Я знаю, хто це вбив дитину, а коли ця особа до двох тижнів не скаже цього сама, то я тоді скажу, хто саме є справжнім убивником".

ПРОЦЕС ПРОТИ ШАЙКИ ОТРУЙНИКІВ

Паню Марію Волошин, одну з обвинувачених у процесі в Філядельфії проти шайки отруйників, суд звільнив від вини й кари. Прокураторія закидала їй строєння свого чоловіка, Івана, але цього не вспіла доказати.

СМЕРТЬ У ГОЛОДОВОМУ СТРАЙКУ

18 моряків одного грецького корабля збунтувалися в порті Буенос Айрес, в Арґентині, кажучи, що їх корабель наповнений контрабандою. Уряд приказав їх депортувати до Греції, а тимчасом заарештувати їх на їх кораблі. Моряки для протесту проти арештування вийшли на голодовий страйк. Один з голодуючих моряків помер.

НОВІ ЗАТОПЛЕННЯ

ЛОНДОН. — Британська адміраліція вважає пропалими 4 кораблі, що їх затопив правдоподібно німецький панцирник „Адміраль Шер" десь біля побережжя полудневої Африки. Є ще повідомлення про два дальші затоплення: один корабель затонув біля британського побережжя, а другий біля норвезького.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД САМОЛІКУВАННЯМ ВІТАМІНАМИ

На конвенції Радіольоґічного Інституту Північної Америки виступив лікар д-р Риглер з осторогою перед лікуванням себе самого через споживання багато - вітамівнових пожив. Таке лікування, говорив д-р Ригнер, може спричинити ріжні тілесні клопоти, головно недуги костей.

МАЄ СВІДОЦТВО ДЛЯ ЖІНКИ

72-літній канзасситець, Ґенрі Майер, мав усе клопоти з жінкою, коли вернувся додому пізнім вечором. Жінка йому закидала, що він запивався. Дізнавшися про винайдення машини до відкривання алькоголю в віддиху пяної людини, Майер, запізнившися оноді вечором з поворотом додому, пішов на поліцію й ппросив спробувати його, чи він має алькоголь у віддиху. Поліція вволила ого волю, і „метер пиянства" показав, що він не має. Дали йому відповідне потвердження і це свідоцтво він предложив жінці, як ця зачала його напаствувати за пиятику.

СЛІПА 15 РОКІВ ПРОВИДІЛА

Пані Анна С. Милні, 91-літня мешканка Солт Лейк Сити, в стейті Юта, що не бачила 15 років, перейшла операцію полуди очей і бачить знову.

Успіх операції залежав передовсім від самої пацієнтки, бо вона мала лежати спокійно шість днів. Тепер вона не може висказати своєї радости зприводу провидження.

З ФІНСЬКО-СОВЕТСЬКОГО ФРОНТУ

ГЕЛЬСІНКІ. — Советські війська посунулись у деяких місцях на 60 миль у глиб Фінляндії впродовж перших 12 днів війни. Фіни забрали або знищили за той час до 100 советських повзів і здержали советський наступ на головній бойовій лінії Манергайма. Бойовий фронт довгий 800 миль. В останнім фінськім протинаступі фіни розбили 4 советські сотні.

ПОМІЧ БЕЗРОБІТНИМ У КЛІВЛЕНДІ

КЛІВЛЕНД. — Федеральний уряд авторизував поверх мільйон долярів на нові проекти „Доблю Пі Ей" у Клівленді, щоб незатруднені робітники могли відразу дістати працю. Також тим, що були на „релі-фі" та яким обнято піддержку, привернуть знов цілу піддержку.

ПОКИНУТЕ МІСТО.

Німецьке місто на західньому фронті, покинуте через війну. На вулиці не видно ні одної живої душі, бо всіх мешканців виселено.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В МИРОВИХ ПОГОЛОСКАХ

АМСТЕРДАМ (Голяндія). — Знову кружляють нові поголоски про спроби замирення воюючих. В Німеччині кажуть, що ті поголоски пускають аліянти, кажучи, що вони виходять з Німеччини, яка вже є над берегом пропасти і тому благає миру. Нова мирова поголоска каже, що твориться протикомуністичний бльок, звернений проти комуністичної Росії. За створення такого бльоку є між іншим Ватикан. Та щоб вести успішно боротьбу з комунізмом і Советами, требаб замирити Німеччину з Анґлією і Францією. І ось у звязку з тим виринають нові комбінації. Між вимогами нового замирення є такі: відбудова Чехословаччини без Судетів і Карпатської України, відбудова Польщі, але в етноґрафічних границях і без Данціґу та Коридора, плебісцит в Австрії, створення з Карпатської України незалежної буферної держави, а також створення з східньої Галичини, що є тепер при Советах, окремої буферної держави. Оті відомості переслав з Европи до Америки кореспондент часописів Гирста.

ГІТЛЕР, ПОЛЬЩА И УКРАЇНА.

ЛОНДОН. — Герман Равшнінґ, бувший націстичний президент данціґського сенату, видав книжку п. з. „Гітлер говорить", в якій твердить на підставі особистих розмов з Гітлером, що Гітлер думав про розбір Польщі вже в 1934 р., а також і про союз із Советами. Гітлер мріяв тоді про панування Німеччини над Европою, яку поділив на центр, у якому знаходилися такі краї: Велика Німеччина, Австрія, Чехія, Моравія, Західня Польща, та на східній союз з такими державами: Польща, балтійські держави, Україна, басейн Волги і Грузія. Гітлер думав це все осягнути без війни, наприклад при помочі ріжних договорів і союзів. Гітлер, пише Равшнінґ, сміявся з договорів і підписів та зобовязань. Казав, що він підпише щонебудь, якщо тільки такий підпис допомагає осягнути бажану ціль. Булоб глупотою, казав Гітлер, щось не підписувати тільки тому, що це прийшлосяб потім зломити.

СТОЯВ ПЕРЕД СТАТУЄЮ КАРЛА XII.

СТОКГОЛЬМ. — Волтер Дюренти, описуючи своє враження зо столиці Швеції, згадує за прекрасний памятник, що є в середині міста, а представляє шведського короля Карла XII, що потерпів поразку в Україні, під Полтавою, в боротьбі з Москвою. Простягнута бронзова рука Карла й на памятнику звернена на схід . . .

ЗАПОВІДАЮТЬ ГОЛОД У ПОЛЬЩІ.

РИМ. — Польські втікачі розповідають, що німці вивозять з польських земель, що можуть, головно живність. Кажуть, що Польщі грозить певний голод. Утікачі твердять, що положення поляків під німцями є гірше від положення жидів, бо жиди можуть утікати до Советів, а полякам і того не можна. Вони кажуть далі, що німці грабують і мордують гірше від большевиків, бо в Советах навіть грабіж і морди ведуться хаотичним способом, а в німців іде все орґанізовано й систематично.

ЛІҐА ВЗИВАЄ СОВЕТИ ДО ЗАМИРЕННЯ.

ЖЕНЕВА. — Ліґа Націй вислала до Советів телеґраму з предложенням заперестати війну з Фінляндією і згодитись на полагодження спору мирним шляхом. Делеґати Полудневої Америки є ще далі тої думки, що їм удасться викинути Совети з Ліґи Націй.

ЯК ЦЕ БУЛО З СОВЕТСЬКИМ НАПАДОМ?

ЖЕНЕВА. — Фінський делеґат до Ліґи Націй, д-р Рудольф Гольсті, представив на нарадах Ліґи живий образ большевицької облуди, коли обговорював напад Советів на Фінляндію. Він казав, що найкраще пізнати аморальність Советів по тім, коли зважиться, що вони визнали як „фінський уряд" горстку бандитів, зрадників фінського народу, що були звичайними платними советськими аґентами. Гольсті вказував на те, що Фінляндія сповняє свій обовязок і обороняє цивілізований світ перед советським варраством, але й світ мусить виконати свої обовязки і допомогти Фінляндії в тій боротьбі не словами, а ділами.

ПОМАГАЮТЬ, ЧИ НЕ ПОМАГАЮТЬ?

МОСКВА. — Совети проголосили урядово заяву Німеччини, що вона не помагає Фінляндії. Дехто питає, пощо вони це зробили. Та виходить на таке, що по правді Німеччина помагала Фінляндії тоді, коли вже заіснувало фінсько-советське напруження. Тоді вона висилала зброю і муніцію до Фінляндії, що її забрала в Чехословаччині. Далі певним є те, що з Італії йде допомога літаками та що ті літаки перелітають через Німеччину, а навіть набирають у Німеччині ґазоліни на дальший лет.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
Звичайне число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАСЛІДКИ ЧИСТКИ

Коли Росія пішла з війною на малу Фінляндію, її прихильники заповіли, що це буде повторенням Гітлерової блискавичної війни проти Польщі. Один погляд на карту справді виправдував таке припущення: Росія дійсно могла вдарити на Фінляндію з трьох боків. Як була яка ріжниця, то певно не в користь Фінляндії, бо розміром Фінляндія багато менша ніж Польща від Німеччини; коли Німеччина була півтора разу більша від Польщі, то Росія більша принаймні 40 разів.

Не зважаючи на це, Росія не вспіла за два тижні війни добитися таких воєнних доспіхів проти Фінляндії, яких добилася за такий час Німеччина проти Польщі. Дрібненька Фінляндія показалася багато страшнішим противником величезній Росії, ніж Росія й цілий світ цього сподівався. Була ця невдача великою несподіванкою для всіх, приятелів і ворогів Росії, бо воєнна сила Росії була широко розславлена відповіною пропаґандою.

Тепер світ старається розгадати загадку російської невдачі, бо невдачею треба дійсно признати брак заповідженого й сподіваного скорого успіху Росії. Як перше пояснення цього явища кидається всім недавня Сталінівська чистка вершків російської армії, себто Сталінівські розстріли найвищих командантів російської армії під закидами фашизму, саботажу, контрреволюційности, державної зради. Вже підчас тої чистки тямущі люди питалися: що буде варта ця армія, з котрої такими грубими способами усунено найбільше досвідчених людей? Відповідь на це питання знаходять тепер у серіозній невдачі російської „блискавичної війни" проти Фінляндії. Через розстріли ґенералів російська армія перемінилась у велику купу жовнірів без справного кермування, без риштунку, без орґанізації.

Розглянувши причини, світ зараз таки приступив до ревізії своєї політики супроти Росії. Признаки цеї переміни вже можна бачити. Та сама Анґлія й Франція, що не думали протестувати проти захоплення Росією українських і білоруських провінцій від Польщі, не лише виразно протестують проти російського наїзду на Фінляндію, але й дають їй мілітарну допомогу. Америка виступає з офертою позички. Італія посилає свої літаки.

За найважнішу признаку треба вважати поведінку Німеччини. Коли вона офіціяльно піддержує російську інвазію Фінляндії, то рівночасно допускається неодного такого, що це цілий світ пояснює, що й вона вже має досить російської експанзії та що й вона хотіла би вже прикласти свої руки до здержання дальшого поширення російських впливів на Балтику й Балкани.

Це все заставляє Росію до тим завзятішої фінляндської кампанії, щоб урятувати свій престіж великого моцарства, бо, як їй це не вдасться, то інші держави можуть почати скубсти її так, як вона скубла інші слабші держави.

ВІСТИ З ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ

(Нижче подане походить з з листа одного з визначних західньо - українських громадян, що опустив Львів 10. листопаду 1939. Цей громадянин перебуває тепер поза Советами і Німеччиною, в одній з европейських столиць. — Ред.).

Мене арештували поляки ще в липні, в часі великих арештовань у Львові, разом з десятками інших світських та духовних українців; було нас мужчин біля 500, жінок біля 300. Мучили нас так дуже, що ми двічі голодівкою мусіли виборювати собі примінення до нас якихсь примітивних законів охорони людини. В другій половині серпня нас випустили. Одначе в дні вибуху війни знов арештували і разом з іншими тисячами вивезли до Берези... У самім Львові били всіх, куди попало. Як нас вели, то одного львівського молодого священика били через цілу Городецьку вулицю аж до костела св. Єлисавети. В дорозі сильно людей томили голодом та спрагою, а вже в Березі, де знайшлося біля 5,000 мужчин та жінок, було чисте пекло.

Цілоденні вправи на самій ґальоп - зупці, немилосердне биття, а в ночі духота і нестерпне повітря. Всі лежали ночами як оселедці біля себе. Було там також багато священиків з Галичини. Що дня виводили когось на розстріл.

В ночі з 17. на 18. вересня почули ми оклики: „Нема вже поляків". Пятьтисячна маса стала форуватися за національними ґрупами. Почався „смертельний похід" додому. Це не дасться описати, що ми переходили по дорозі, стрічаючи польських диверсантів, большевиків та німців. Ті останні рятували нас тим, що давали нам гасла, щоб нас перепускали.

Люди падали мертві або зімлілі з голоду; ми бачили по дорозі гори трупів, а ми самі знаходилися під обстрілом. Моя ґрупка, до якої долучилися два українські священики, роздобула звідкись зброю і так нераз перебоєм або ріжним підступом дісталися ми вкінці до Львова. Це був похід тіней смерти, який міг би описати покійний Турянський. Ноги попухлі, забандажовані, всі босі й обдерті...

У Львові мусів кожен, як духовний так і світський вписатися до Проф-союзу, щоб дістати якусь працю. По місті всюди повно аґентів ГПУ. Можна сказати, що цілий склад давнього польського „тайного вивяду" вцілості перейшов на службу до большевиків.

Митрополит Андрій у часі мого відходу зо Львова ще жив. Входу на св. Юр бережуть советські аґенти і фотоґрафують кожного, хто йде до о. Митрополита.

Найбільше наших людей втекло до Німеччини, трохи на Словаччину.

Священикам до мого відходу жилося ще можливо. По селах оставили священикам по 15 морґів поля; решту забрали. Нарід у Галичині виказує нераз геройську віру та мужність. Церкву боронять, зубожілим священикам дають на Служби Божі, зносять їм середники поживи. До церков ходить нарід масово, може так, як ніколи. Селяни часто диспутують з „асвабадітелями" на релігійні теми, що їх дуже дивує, бо такого у себе не бачили. Є красноармійці, які серед таких диспут самі витягають хрестики, що носять укриті на грудях. Оповідають, що в Рассеї біда і самі кажуть нашим триматися, бо, мовляв, незадовго ті повзи, що до вас приїхали, будуть ваші.

А треба знати, що три доби без перерви сунула та „червона сарана" на наш край. Зразу тільки йшли нечисленні українські відділи, потім якісь китайці, кірґізи та монголи — чорні, брудні, понурі й пригноблені. Нерідко держали рушниці на шнурках. Але повзи, то дійсно великанські, щось як німецькі.

В однім селі нарід по антирелігійнім мітинґу заінтонував релігійний гимн: „Ми хочем Бога..." і розійшовся додому. ГПУ за це казиться, арештує, хто під руки попаде, стріляє; головно шукає націоналістів та діячів католицьких „Орлів".

През. д-р Кость Левицький помер у тюрмі. Володимир Кузьмович, Дмитро Левицький та інші в тюрі. Д-р Назарук утік до Варшави.

Поволі вивозять зо Львова в невідоме людей, архіви та бібліотеки. Священики переважно осталися на своїх позиціях. Всі епископи лишилися в краю та приготовляються на смерть. В краю про Митрополита ніхто інакше не говорить, як про святого. Кажуть, що в часі бомбардування не позволяв себе знести до пивниці, тільки казав себе завезти на кріслі - візку до каплиці та ввесь час молився.

Ректор о. Сліпий живе в будинках Академії, де закватирувалося військо. Всюди маси війська; військо всюди по монастирях. Монахів і монахинь розіґнали. Всі крилошани лищились у Львові. Оо. василіяни мусіли покинути майже всі монастирі, бо там військо все їм забрало, а монастирські церкви вже обернули на кіна для війська та на большевицькі зібрання. По селах наші церкви ще отворені.

Увесь провід краю опинився в першу чергу в руках жидів, а далі поліщуків і волиняків, насланих советськими аґентами до Галичини. Я сам бачив, вертаючися з Берези, як декуди на Волині витали червоних хлібом та сіллю. Та большевики принимали це якось зимно, що виглядало дуже дивним.

Цілі бриґади дотеперішніх польських тайних політичних аґентів, ось ці, так добре знані „ангели - хоронителі" українських націоналістів, тепер працюють в большевицькій ГПУ, помагаючи виарештовувати тих націоналістів, з яких багато рятують життя втечею за Сян, щоб не попасти в руки „освободителів".

Всюди є написи українські та польські. Школи отворені. Вже понасилали багато большевицьких учителів з Советської України та Росії. Університет відкритий; ректором є проф. Студинський. З України приїздять советські кіна і театри та приманюють наших людей гарним українським співом.

Кооперативні інституції удержавлені. А також бувші приватні склепи. Михайло Рудницький редаґує большевицький часопис. Оба Кравціви жиють.

Коли відступили німці, а мали прийти большевики, наші в Стрийщині, Турчанщині та Бережанщині ліквідували польську владу. Та потім прийшла так звана „крайова оборона" та сильно мстилася на нашому народі. Прим. у Дрогобичі ще перед приходом німців поляки кільканацятьом українцям порізали шкіру на головах, розрізували черева та сипали там каміння, вбивали кілки в очі. Я сам маю кілька таких фотоґрафій. Навіть німці плакали, як оглядали ті нещасні жертви та допомагали справити жертвам величаві похорони.

В місті Турці та в Лімній різали наших людей. Вважали щастям, що поляки мусіли так скоро відступати, бо було би ще більше народу вигинуло.

По проголошенні мобілізації наші крилися по лісах, до війська не голосились, а у війську здавалися в полон.

Найкращий ґрунт знайшли большевики в Галичині там, де ще були впливи радикалів, як от у Заболотівщині та декуди на Гуцульщині. Здеморалізований радикалами нарід тут то там попроганяв священиків з сіл і містечок.

Большевики звернули спеціяльну увагу на священиків і на таких, що мають славу патріотів. Хотілиб, щоб вони стали яничарами і пішли до них на службу. Досі я не чув про якогось священика-відступника.

Люди нинішнього дня

1. Барон Ґустав Маннергайм.

Очі світу звернені на малу та героїчну Фінляндію, яка, мов той біблійний Давид, задає удари московському Ґоліятові. Свідомі своєї національної окремішности, знаючи оцінити волю, культурні фіни ставлять большевикам такий опір, який нагадує, героїчну боротьбу „Карпатської Січи".

Фінську армію очолює скромна фіґура вояка, який донедавна ледве був знаний поза границями Фінляндії, однак у свойому народі це перший громадянин, перший син народу.

Тою людиною є барон Ґустав Маннергайм. Героїчний опір Фінляндії варварській Москві може зробити Маннергайма більшим від „великих" диктаторів та завойовників.

Фін зо шведського походження, барон Маннергайм служив у царській армії. Він був фінський автономіст ціле життя, бо гадав, що коли Москва приверне Фінляндії її давні права, два краї могли би бути злучені.

Підчас російсько - японської війни він відзначився на Далекому Сході, де потім його післали в спеціяльну місію московським царем.

Опісля командував полком лянсерів у Варшаві, потім ґвардійською бриґадою кінноти, а підчас світової війни дивізією, а при кінці цілим корпусом. Він доконав дійсно блискучих чинів та одержав найвищі відзначення.

Коли вибухла російська революція, він уходив за найздібнішого ґенерала, якого мали алієнти.

Коли барон Маннергайм вірив у сяку-таку співпрацю з царською Москвою, то з приходом большевиків він відразу стає націоналістом та речником боротьби за самостійність Фінляндії. І за ту незалежність Маннергайм провадить війну з большевиками, викидає їх з території Фінляндії та орґанізує національний фінляндський уряд.

Проголошений реґентом Фінляндії, він одначе відкидає пропозицію Німеччини приняти німецьку поміч та провадить політику, прихильну до Анґлії та Франції.

1919 р., не будучи більше при владі, він написав отвертого листа до фінського президента, і закликав усі вільні народи стати до боротьби з большевизмом, що створив деспотизм, якого не знала історія.

Само собою, що він, як і цілий фінський нарід, обстоював незалежність України, Білоруси, Грузії, Литви, Естонії та Латви; фіни також були вислали численну делеґацію на конґрес народів східної Европи, що відбувся з кінцем 1917 р. в столиці України, Києві. Він закликав цілий світ до піддержки протибольшевицьких сил, одначе так мало відгомону знайшли його слова. Нині щойно бачимо, які цінні були його ради.

2. „Товаришка" амбасадорка.

На днях советський уряд відкликав до Москви „товаришку" амбасадорку СССР зо Швеції, Олександру Колонтай, та не на розстріл, „під стенку", але на те, щоб зачерпнути докладних відомостей, що діється в скандинавських країнах.

Вона, що знає добре ситуацію в Скандинавії, буде настоювати може на поміркованість, підбиття Фінляндії, але без великого галасу, а з „пролетарської любови".

Хтож є ця „товаришка" амбасадорка, яка має такий значний голос у Кремлі? Олександра Колонтай — це дочка бувшого московського ґенерала, яка одначе вже від сорок літ є завзятою большевичкою. Вона була одружена з відомим моряком Дибенком, який був одним з рідних, справжніх пролетарів, що були допущені до окруження Леніна. Дибенко був розстріляний Сталіном у 1938 році.

„Товаришка" Колонтай це пропаґаторка „вільної любови", це та, що старалася стати втіленням жіночости у „великій жовтневій революції".

В 1935 р. вона була членом советської делеґації до Ліґи Націй, яка тоді радила над італійсько - етіопським конфліктом.

Час її багато змінив. Та вона далі вдає „невинну невісту", яка з усмішкою далі говорить про „любов" та „співжиття народів"... Чужинецькі журналісти чимало мали сміху як ця дама, у старшому віці, бігала від одного до другого диплюмата, стараючися переконати їх, що від війни Італії в Етіопії, є важніший советський статут „вільної любови", при укладі якого вона багато працювала...

3. Ґенерал Ґраціяні.

Між останніми змінами, що наступили в уряді фашистівської Італії, дуже замітна є заміна на становищі начальника ґенерального штабу. На місце ґенерала Паріяні, знаного прихильника Німеччини, прийшов ґен. Ґраціяні, відомий з великих профранцузьких симпатій.

Він визначний тим, що вславився ще як молодий старшина в африканських боях, головно у поборюванні непокірних африканських племен.

В 1929 р. маршал Пєр Бадоліо послугується широко досвідами Рудольфа Ґраціяні.

Рудольф Ґраціяні родився в 1882 р. в поблизькому до Риму селі, що зветься Фенітіно. Від двох років воно зветь-

П. Романов.

ДИВНІ ЛЮДИ

(2)

— Не сваріться ви там! Чергу попсували тай тепер не знати, де хто стояв.

— Вони це навмисно роблять. Ось тепер ці останні перетиснуться наперед.

— Треба би нам понумерувати, або щось. Бо, бач, скільки люда зібралося, що не можеш затямити, хто де стояв. Коли бачиш стільки людей тут, то це знак, що треба понумерувати, або щось інше вчинити.

Прийшла якась жінка задихана й уся записана якимись числами крейдою. На плечах мала велику пятку, а на грудях і руках якісь інші числа.

Всі глянули на неї мовчки, лише ця пані в капелюсі вихилилася, обтряслася та сказала:

— Прошу вас, не нахиляйтеся.

— Ще не починали видавати? — спиталася жінка.

— Ні.

— А чому ви стоїте без чисел?

— Я нічого не знаю.

— Значить, що це нова крамниця. Зпочатку й ми бунтувалися, Доходило й до бійки. А тепер управитель виходить і всіх почерзі нумерує. Коли тут тебе запише, йде на інше місце.

— Тепер і ми так зробимо — сказав якісь здоровенний юнак, наче від скелі відломаний — і виняв крейду з кишені. — Ми також доведемо до порядку і без управителя.

— Слава Богу, знайшовся таки один розумний. Лише пиши великі числа, братіку.

— Не журися, буде гаразд! — сказав юнак, виписуючи на цілі бабині плечі число 20.

— Зараз і веселіше!

— Якжеж би ні! Бо є й порядок!

— А що це тебе так списали? — спитав старець жінку з числами.

— Число 15 є на цукор, 10 на нафту, а оцей на мануфактуру, — відповіла жінка, показуючи пальцем числа, які мала повиписувані на грудях. — Боже, коби лише цього числа я не пропустила.

— Деж я тобі напишу, коли на тобі нема навіть маленького місця, — сказав юнак із крейдою та приступив до жінки.

— А на плечах, братіку, поглянь, може буде місце на плечах.

— Плечі чисті!

— То пиши, братіку, на плечах!

— Колиб управителі мали мозок, уставили би нас поазбучно, то кожний знав би свій час і не мусіли би ви виписувати по нас, наче по аріштантах і ми не потребували би стояти цілими годинами.

— Ні, це їм не подобається — озвалася розхрістана жінка, підставляючи плечі юнакові, та поглядала зпід лоба й непривітно на цю жінку в капелюсі.

— Ви не привикли ждати, — докинув із юрби чийсь насмішливий голос.

— Я тут стою в самій блюзці, штовхають мене тай не кажу нічого, а вона — навантажила на себе всю крамницю тай вже змерзла в ноги!

— Куди ви витягнулися наче який хвіст — мусітиму відповідати за вас? — скрикнув вояк із крісом. — Донесу на вас! Побачите, чого тут стоїте? — спитався, глянувши на фірму крамниці.

Ніхто не обізвався ні словечком.

— Чи ви язики проковтнули? Стій попід мур!

— Ах, Боженьку!

— Колиб люди були інакші, второпніші, ми пішли би та спиталися: Коли відчините крамницю та що видають? І ми не ждалиб надармо цілісеньку годину.

— Так, нема порядку. І завіщо мучать нарід: нині видають тут, завтра там. Я, наскільки собі пригадую, ніколи ще не бачив, щоби тут що видавали. Там стоять якісь інструменти.

— Е, це нічого не значить.

— Що з ним, може він десь пропав?

— Зараз, зараз — почувся голос із крамниці.

— А таки нам засвітить сонце — сказав хтось із останніх у юрбі. — Ціліську годину ждемо, а він щойно тепер пригадав собі, що треба би починати.

— Це ще нічого. А вчора так шість годин ждали — сказав якийсь старенький з люлькою.

Відчиняють. Поглянь кожний на своє число! Жінко, куди тиснешся?

— Хто це може знати! Вона всенька списана!

Та чого тиснетеся, ради Бога? Понаписували нам числа на пів аршина, ми зраділи, а тепер, куди нахилишся, число зітреться. Справжня кара!

Двері відчинилися. І всі, забувши про числа, гурмою наперли на двері, а передні відсунули чоловіка з торбою, кинулися до крамниці, де чоловік у шкіряній куртці чистив пяніно.

— Що з вами? Чи ви з глуздів зісунулися?

— Посувайся, посувайся вперед! — Там скоріше пробешся до мети.

Одначе цей у шкіряній куртці наперся коліном об живіт жінки в капелюсі, витиснув усіх на двір.

— Люди наче побожеволіли — сказав, вийшовши з крамниці в юрбу, що щось мимрила під носом. Зачинив крамницю тай пішов вулицею з цим чоловіком, що ждав на нього.

— Кудиж це він?

— Гей, ви куди пустилися? Що з вами? Що ви собі глузуєте?

— А скажіть мені, чого це ви тут уставилися в чергу? Чи не збожеволіли ви?

— Бач, як знущається над людьми — і пішов собі... — сказала розхрістана жінка — ми тут цілісеньку годину куняємо, повиписували собі числа — а вони — гарненько собі вийшли, відійшли тай — нікому нічого.

— Нарід тепер нерозумний. Тут треба було попросту зараз піти та спитатися, чому держать людей та що будуть видавати.

— А так ми перестояли цілісеньку годину, наче божевільні, а вони відвернулися тай — бувай здоров!

— Це ще нічого одна година — сказав старець — вчора ми вам, ми ждали цілих шість годин!

ся вже Фенітіно - Ґраціяні. Присвятившися військовій карієрі, Рудольф Ґраціяні скоро поступає вперед: він вславлюється в світовій війні, пізніше в Африці під проводом маршала Бадолія стає командантом відділів меґаристів, аскарів та численних партизанів. Він став справжнім „саґарським типом", моделем, що всі французькі кольоніяльні командирі й звичайні вояки вбачають в Ґраціяні найкращого представника військової штуки.

На приказ Бадолія він успокоює Циренаїку, околицю, яка збунтувалася проти італійської влади, змушуючи повстанців піддатись.

Це саме він робить з Фезаном. Окружує околицю від Циренаїки та від французьких кольоній, опісля висилає війська до центральних оаз. Це саме з Куфрою.

Коли вибухнула війна Італії з Етіопією, то Ґраціяні знаходився в Сомалії. Це до нього звернулися очі всіх „чорних сорочок". Коли ґен. Боно атакував Етіопію з півночі, Ґраціяні оперував із Сомалії. По відкликанні Бона до Італії армія Ґраціяна скоро здобувала столицю неґуса.

По здобутті Етіопії Ґраціяні одержує найвищі відзначення за його „африканські заслуги", вкінці іменують його віцекоролем. В Аддіс-Абеба етіопці пробували замордувати Ґраціянія; в додатку він ледве вийшов ціло з життям, мало що не впав жертвою від бомби. Нині він по маршалі Бодолію найважніший стратеґіст.

За заслуги Ґраціянія, віддані італійській кольоніяльній справі, називають його італійським Ліотеєм. (Ліотей — славний французький полководець, який зорґанізував знамениту адміністрацію у французьких північно - африкнаських кольоніях).

Ось і тому Мусоліні, який надзвичайно важить положення Італії в теперішню европейську заверуху, рішився іменувати Ґраціянія шефом ґенерального штабу італійської армії.

З „ОБЄДНАННЯ"

(Звіт, зложений на Восьмім Конґресі „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці" секретарем д-ром Л. Мишугою в Ню Йорку дня 2. грудня 1939).

(2)

4

Про виконання даного мені „Обєднанням" **доручення в справі оборони Карпатської України** на европейськім терені я вже складав ріжні звідомлення, що були друковані в пресі. Та про цю подорож ще далі пускають неправдиві, наскрізь провокаторські вісті большевицькі „Українські Щоденні Вісті", а також і скрентонська „Народна Воля" намагається тут і там представити мене якимсь „довіреним" Гітлера, якому дозволили говорити навіть через націстичне радіо. Тому змушений я ще й тепер повторити те, що вже було сказане давніше.

Моїм **завданням в Европі** було в першу чергу виходити з того, що стоїмо перед новою світовою війною, в якій засняє бльок демократичних держав: Анґлії, Франції й Злучених Держав. Супроти цього мав я старатись затіснити звязок між американсько-українською іміґрацією й українськими центрами в Парижі й Лондоні, щоб ось так спільними силами, стоячи по стороні демократії, краще обороняти українську справу на міжнародньому форумі. Ціль моєї подорожі була явно обговорена й вирішена, а також і проголошена, ще поки світова війна вибухла і поки стало відомим, хто по чиїй стороні стоїть, і хто та за що бореться. Розмови на ті теми в Европі відбулись. І прийшло до порозуміння, що така співпраця необхідна. Я мав теж старатися стрінутись із висланниками з західньо-українських земель, щоб дістати точніші інформації про відносини на західньо-українських землях, зокрема мав я дізнатись про дальшу тактику Української Парляментарної Репрезентації в справі добуття в Польщі для українців автономії й припинення кольонізації та граблення українських церков. З такими висланниками я дійсно стрінувся й інформації одержав.

Далі мав я ввійти в порозуміння з Першою Українською Національною Радою в Ужгороді, щоби порадитись, яку маємо вести в Злучених Державах акцію, щоб можна було змусити нею Прагу дати Закарпаттю автономію. Ці справи обговорено з тим, що мав прибути до Злучених Держав спеціяльний делеґат Першої У. Н. Ради.

Поручено мені також бути в Ротердамі й провірити справу вбивства світлої памяти полк. Евгена Коновальця, що я також виконав.

З нагоди цеї поїздки намагався я по можности обзнайомити нашу европейську іміґрацію з життям і осягами української іміґрації в Америці. Відчити на ту тему мав я перед людьми ріжних політичних переконань, перед старшим громадянством чи перед самою молоддю, як от у Данціґу чи Моджанах, чи перед мішаною публикою, як от у Відні, Ужгороді, Празі, чи в Франції. І так було, що й у тому „націстичному" Відні, за який мене чіпають большевики чи тутешні соціялісти, мав я публичний відчит, на якому виразно підкреслив, що осяги, якими можуть похвалитись наші люди в Америці, треба завдячувати американській свободі, ось тій демократії, що дала нашим людям змогу розвинути свобідно свої сили.

Коли я дістав від У. Н. Союзу й „Обєднання" телеґрафічне поручення боронити Карпатську Україну вже **офіційно** в імені тих орґанізацій, тоді вже не було можности порозумітися з Першою У. Н. Радою в Ужгороді, ні з Західньою Україною, бо комунікаційні звязки були перервані, навіть телеґрафічні. Саме тоді управа української години у віденській радіо-стації запропонувала мені сказати кілька слів про мою місію через радіо. Зазначу, що нікого я про це не просив. До ніякого німецького уряду не ходив. Навіть не годився давати під цензуру те, що мало бути мною сказане. Так сталося, що я навіть не говорив, як було через радіо наперед заповіджене, зараз по словацькій годині, підчас якої атаковано Прагу і д-ра Бенеша. А говорив чотири години пізніше, цілком окремо, не згадуючи ні одним словом за Німеччину чи Гітлера. А згадав за „Обєднання" і У. Н. Союз, в яких імені говорив, та за готовість американських українців допомогти Карпатській Україні бути господарем своєї землі. Я виразно підкреслив, що українці не є ніякими ворогами чеського народу, а тільки стоять за своє право та не добачують ніякого добра для Чехословаччини у тій її політиці, що звязує цей край дружбою з Советами, найбільшим ворогом ідеї самостійної й незалежної України.

Отже цю промову, що була вцілості друкована й в Америці, намагається ріжне шумовиння використати на те, щоб зробити з мене „гітлерівця", бо, мовляв, радіо в Німеччині є в руках націстів. Це виглядалоб на таке, що коли хто з американських кореспондентів чи інших людей говорить у Німеччині через радіо, що є звичайною подією, то в Америці повинніб уважати його націстом. Цього звичайно досі в Америці не було. А робити в подібних випадках ось такі заключення — це означалоб послугуватись методами, які противні американському духові, бо це ті методи, якими послугується московське Чека і йому подібні установи. Та особисто мене й це не турбувалоб, якби не те, що я заступав „Обєднання" і У. Н. Союз, і якби оте ріжне шумовиння не намагалось через те вплутувати і оці наші установи в якийсь звязок з „фашизмом" чи „націзмом". А воно так є, що я може й повинен був говорити також і з урядовими представниками націстичної Німеччини, щоб довідатись від них, яке є їхне відношення до української справи. Проте я з ними не стрічався і ні з ким з них не говорив. Ні не бачився з ніяким редактором націстичних ґазет, ні націстичними репортерами. І нікому з них, ні ніякій ґазеті, ніякого матеріялу не передавав, ні до них не писав. Значить, що, будучи в Німеччині, я цілком поступав інакше, як наприклад в Анґлії, де був на довшій конференції в міністерстві заграничних справ, як теж бачився ще з ріжними анґлійськими особистостями та з репрезентантами преси, яким давав інформації й матеріяли.

Зазначу, що підчас моєї поїздки по Европі буквально ніхто не чув від мене навіть приватно, а не то підчас моїх публичних виступів, якоїсь похвали для націстичної ідеольоґії, чи хочби якогось найменшого признання німцям за їхне відношення до української справи. Навпаки, я всюди видвигав сумніви щодо цього. відношення і передавав їх до Америки. А будучи в Франції чи Анґлії, ясно й недвозначно виявив побоювання українського народу з приводу майбутнього наступу Німеччини на схід. І саме на тому опирав конечну потребу більшого зацікавлення українською справою з боку світових демократій. А в Парижі, коли мені робили трудноці в переїзді до Анґлії, я зложив в британськім представництві виразну заяву, що їду до Анґлії, щоб там апелювати до уряду й анґлійської опінії, щоб подали українському народові якунебудь помічну руку, хочби тільки якимсь теплим словом, щоб він мав хоч якусь надію на те, що хтось за ним обізветься і стане в його обороні, коли Німеччина зачне свій похід на схід.

У своїх публичних відчитах, про які були дописи в старокраєвих ґазетах, а також і тут в Америці, я отверто заявляв, що наш нарід піднісся в короткому часі так високо головно завдяки американським демократичним засадам, що дали йому розвинути ті сили, що були з ньому заховані. Та хоч це може бути ствердженe навіть старокраєвими дописами, а не то десятками найповажніших наших діячів, що слухали тих відчитів і забирали слово в дискусії, то це не є ніякою перешкодою для такої ґазети як от „Січовий Клич", що не виходила цілий рік, але вийшла тепер спеціяльно перед конґресом „Обєднання", в якій друкується нібито „лист" з Парижа, в якому пишеться таке: „Нам було дуже приємно почути, що д-р Мишуга не в татарина, а в демократа перевернувся, бо в своїх лекціях і промовах в Европі він завше виступав як непобідимий тоталітаріянець".

Ось таке виписує цей калюмніятор, коли европейська преса, а також і американська, передала, що проти рішення тоталітарних держав, Німеччини й Італії, в дні 2. листопаду 1938 р. в справі долі Карпатської України заложив протест, там же у Відні, представник американського „Обєднання" й У. Н. Союзу.

Отсей „лист" нібито з Парижа, є як не написаний, то цілком певно перелицьований в Ню Йорку, чи Ню Джерзі, бож автор дуже цікавиться Комітетом Даєса у Вашинґтоні і „концентраційними таборами". Цей, очевидно не виявлюючий свого імени, фальшівник чи брехун подає ще в „Січовім Кличі" дословно таке: „Кожний поінформований українець в Европі знав, що ОУН сповняла шпіонську службу для німецького міністерства війни, а її відділи в Сполучених Державах, Бразилії, Арґентині й Канаді служили німецьким аґентам за камуфляж".

5.

Щоб пізнати, з ким і з чим треба „Обєднанню" боротись, вистарчить прочитати в згаданім „Січовім Кличі" те, що він пише про теперішній конґрес „Обєднання". Отже він називає його „черговою провокацією" і остерігає наші народні установи, щоб часами не відважились висилати на цей Конґрес делеґатів, бо „Обєднання", як пише „Січовий Клич", є тепер „під інвестиґацією конґресового комітету, якого люди можуть впасти на Мишугів конґрес і випитувати делеґатів, що вони мають з ним спільного".

Ось з того одного прикладу можна пізнати, як нам треба „Обєднання", бо що то булоб, колиб у нашому громадянстві загніздились ось такі методи боротьби, якими послугуються московські чекісти. А до таких метод належить між іншим от хочби те, що було говорене на вічу в Ню Йорку в дні 22. жовтня б. р., де виступали бесідниками такі особи: проф. Григоріїв, В. Кедровський, М. Січинський і Ст. Фік. „Січовий Клич", що подає звіт про це віче, подає з промови п. Кедровського таке:

„Через немудру політику д-ра Мишуги і його хлопців з ОДВУ Америка нині дивиться на нас як на гітлерівських аґентів. Як довго ми будемо ще толерувати тих псевдопровідників, що нас осмішили перед американським народом? — питався Кедровський. Відмежуйтеся від тих людей, яких допитує Комітет Даєса й осудім їх як зрадників і провокаторів. Ми не мали і не маємо з ними нічого спільного. Бесідник радив гнати гітлерівських аґентів на чотири вітри. Не ждім на те, що їм Даєс карк скрутить, а скрутім самі, бо люди, які захопили в свої руки великі й багаті народні інституції й зробили з них шпіонські аґентури, нічого ліпшого собі не заслужили".

Колеґи п. Кедровського від чекістських метод, себто большевицькі „Українські Щоденні Вісті", в числі з 24. листопаду 1939, згадуючи між іншим і за те, що люди вже перестали посилати гроші до „Обєднання" для „фашистського кодла", пишуть таке: „Фашистів ніяких між українцями в Америці немає. Є тільки підозріла ґрупка людей, яка, обвинувшись фашизмом, робить зовсім що іншого, і то такого, що якби влізла Америка в війну, то позамикають усіх тих рабів божих по таборах концентраційних, а може зроблять це ще й поки війна буде, а тих простих давачів грошей повикидають, як прихильників, з усіх робіт і поженуть до війська".

Як бачимо, п. Кедровський поступає так, як який чекіст. Бо не хоче пождати на те, що зробить з нами американський уряд, так як це навіть большевики роблять, а в страху, що ануж американський уряд таки нічого не зробить, дораджує українському громадянству не ждати, а таки „скрутити карк" без слідства і вислухання оборони з боку тих, кого п. Кедровський і йому подібні обвинувачують. Ось такі методи порахунків хотілиб ввести між українське громадянство в Америці ось такі „демократи" як п. Кедровський і його соціялістичні товариші. І ось такі методи рекомендує часопис, що є орґаном Чорноморської Січи в Америці. І рекомендує їх як такі, що походять від „полковника" українського війська. Цей часопис титулує п. Кедровського „полковником", а на іншому місці ще зазначує, що ґенерал Української Армії Володимир Сікевич є почесним головним командантом цеї орґанізації, що випускає цей часопис. Колиж так є, то застановімся, що може подумати собі про нашу націю і нашу армію американець, чи американський уряд, коли їм попаде в руки ось такий часопис з такими статтями. А тепер такі часи, що такі речі перекладають і предкладають.

Звідки американець чи навіть американський уряд можуть знати, що ґенерал Сікевич тут цілковито ні при чому, що поняття не має, що його там видрукували, як це заявив у Клівленді. Звідки хто з них може знати, що згаданий „полковник" це прапорщик чи фельдфебель російської армії, якого хаос революції запхав як молодого хлопчака ес-ера (соціялиста-революціонера) „партійним порядком" у Державну Інспектуру, себто в таку інституцію, що деморалізувала українське військо ось такими самими чекістськими методами, які ті, що їх тепер цей „інспектор" впроваджує в Америці. А ті методи схарактерезовані у великій книжці п. з. „Історія Українського Війська", виданій у Львові в 1936 р. На ст. 544 цеї книжки читаємо ось таке:

„Неґативний вплив на обі армії мала теж інституція державної інспектури. Це були мужі довіря обох правлячих соціялістичних партій, що на зразок большевицьких комісарів мали слідити за льояльністю стягів армії та дбати за її політичне „освідомлення", очевидно, в соціялістичному дусі. Праця тих інспекторів вводила до армії політику, розєднювала людей і тим ослаблювала боєздатність відділів".

Згадую за це, щоб громадянство знало, що ті самі „соціялісти - революціонери", що свого часу в Україні в найтраґічніші часи робили таку „революцію", якою розкладали навіть бойові частини нашої армії, тепер, у новітні траґічні часи України, тут на американському ґрунті хитро й підступно, підшившись під демократію, беруться розбивати наше громадянство в такий самий спосіб, яким розбивали нашу армію. Історія визвольної боротьби України ніколи не забуде їм отих розкладових летючок чи брошур, що їх вони перепачковували на фронт у тих ваґонах, які були призначені тільки на зброю проти ворога. А тепер ми свідками, як у подібний спосіб „освідомляється" українців в Америці. Ото самі пускають брехні про український націоналістичний рух, а пустивши їх в рух, ще накликується американський уряд, щоб дав їхнім брехням віру і позамикав чимскорше наші інституції, ґазети і наших працівників за „не-американську діяльність".

Застановляючись над тим усім, не можу поминути найважнішого виновника цього лиха, себто скрентонської „Народної Волі", бо то вона постійно паплюжить український націоналістичний рух і то ще й анґлійською мовою, звязуючи його постійно з націзмом, фашизмом і „вуйком Гітлером".

Це є головний „гершт". Це той, що постійно викручує зміст української націоналістичної ідеольоґії, добачуючи в ній чужину-фашизм. Ніщо інше, а тільки ось те оклеветування українського націоналістичного руху було тою причиною, що на наради, скликані „Обєднанням" для скріплення наших сил в Америці, не покликано „Народної Волі". Тоді „Обєднання" заявило, що з винятком большевиків піде з усіми нашими орґанізаціями і ґазетами на уґоду і готове до найбільших уступок, а не піде з одною тільки „Народною Волею", поки вона не перестане хоч на час теперішньої великої траґедії кидати калюмніями на український визвольний рух та називати тих, що тут в Америці визнають українську націоналістичну ідею, аґентами не то чужих ідеольоґій, але й держав.

Коли в Америці зачалися доноси на український націоналістичний рух, то ми брали під увагу, що щось подібне було свого часу й у старому краю, головно у звязку з т. зв. варшавським процесом за вбивство польського міністра Перацкого. Та тоді ціла опінія українського загалу поставилась відразу проти такої ганебної боротьби. Навіть „Діло", що не було з націоналістами в згоді, осуджуючи це, писало, що тепер так є, що те, чого польські прокуратори не можуть доказати членам УВО чи ОУН, а тільки припускають, беруться самі наші „ліквідувати" своїх уже не тільки перед власним громадянством, але „і перед чужими..." Як бачимо, то те, що зачав переживати наш нарід в Західній Україні в 1936 році, ми тепер надобре переживаємо. А щоб переконатись, що так є, вистарчить читати соціялістичну і большевицьку пресу, чи прислухуватись до соціялістичних чи большевицьких промовців. Та таке може діятись, бо тут свобода навіть і на таку „акцію". Зате не може бути, щоб ми, зорґанізоване громадянство, проти цього не виступили й цеї ганебної роботи не натаврували.

У пресі збуваємо тепер ці справи здебільша мовчанкою. Не виходимо з нею на вічах. Не деморалізуємо наших людей промовами про такі речі на народніх святах. Але мусимо їх десь хоч раз видвиґнути, хоч перед делеґатами на Конґресі, щоб вони сказали своє слово.

Нам треба змагати всіми силами до обєднання, бож ми одної мати діти. Але передумовою якогось порозуміння мусить бути в першу чергу припинення принаймні таких метод боротьби, які вже цілком плюгаві, які понижують цілу націю.

„Обєднання" не є ніякою диктатурою. Воно не заборонює нікому творити якісь комітети чи представництва для ведення українських справ. З якого табору хто не походивби, а хоче працювати для України, хай працює. „Обєднання проти нього не йде. Але очернювання українського визвольного руху, українських установ і українських діячів, і то перед чужими і чужими мовами, чейже не є роботою для добра України, а тільки роботою на її шкоду.

(Кінець буде).

ГЕРБЕРТ ГУВЕР,

бувший президент Злучених Держав, що тепер веде живу акцію на допомогу Фінляндії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. **Річні збори** Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер, 14. грудня, в У. Н. Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Проситься всіх членів прибути і вислухати звіту урядників. Рівнож буде вибір уряду на 1940 рік. Проситься тих членів, котрі винують більшу суму до товариської каси, щоб старалися зплатити цього місяця. — П. Ковтун, гол.; К. Кульчицький, кас.; В. Іванців, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. **Річні збори** Тов. Запорозька Січ, від. 3., відбудуться в четвер, 14. грудня, ввечір, в гали шкільній. Проситься всіх членів прибути. — М. Сухорський.

НЮАРК, Н. ДЖ. **Річні збори** Тов. Вільна Україна, від. 152., відбудуться 13. грудня, в 8. год. ввечір, в салі укр. кат. церкви на Мортон улиці. Обовязком кожного члена є прийти на збори і на означений час, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на 1940. рік. Довгуючі члени мають вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся член на збори підлягає карі після тов. статуту. — Михайло Шумейко, предс.; Іван Бакун, кас.; П. Творищук, рек. і фін. секр.

СКІЛЬКИ ВАЖИТЬ ПОВІТРЯ?

При такім холоді, коли вода починає мерзнути, одна кубічна стопа (фут) важить одну і чверть унції. Коли кімната має, наприклад, 10 стіп ширини, 20 стіп здовж і 10 стіп угору, то помножимо 20 через 10, а їх суму через 10, щоб обчислити містоту кімнати в кубічних стопах. Так вийде 2 тисячі кубічних стіп. А що кожна кубічна стопа повітря важить одну і чверть унції, то повітря в кімнаті важить 2,500 унцій або 156 фунтів і 4 унції. Тепле повітря лекше.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ 140, 230, 274, 348 з YOUNGSTOWN, О., І ДЛЯ ВІДДІЛІВ 119 і 218 з CAMPBELL, О.

Подаю до відома, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

урядників і членів вище згаданих відділів

відбудуться

В СУБОТУ, 16. ГРУДНЯ (DECEMBER 16, 1939)

в 7. годині ввечір

В. НАР. ДОМІ, 525 W. RAYEN AVENUE, YOUNGSTOWN, O.

На ці збори повинні прибути конечно всі члени і урядники згаданих відділів. Є важні справи для обговорення, а тому на збори приїде **орґанізатор У. Н. Союзу, В. Загаєвич**, який подасть докладні інформації в орґанізаційних справах. Запрошуємо також молодь на ці збори, бо для молоді п. Загаєвич буде мати окремий реферат анґлійською мовою.

За відділи У. Н. Союзу 140, 230, 274, 348, 119 і 218:

І. Кравець, І. Гармич, П. Сильчак, Марія Періг, Марія Білан, М. Ткачишин, секретарі.

О. Е. Малицький, гол. контрольор У. Н. С.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ювилей У. Н. Союзу.

Незадовго, бо в наступну неділю, 17. грудня ц. р., відбудеться в Карпатській Салі в Ню Йорку 45-літній ювилей У. Н. Союзу. Комітет відділів У. Н. Союзу, що займається влаштуванням того свята, подбав про те, щоб ту велику кожному союзовцеві подію як слід вшанувати відповідним концертом, з добірною мистецькою програмою та добрими бесідниками. Тепер залишається обовязок для всіх відділів подбати, щоб їх члени прийшли на те свято так громадно, як це повинно бути.

Деякі відділи вже заявили, що вибираються громадно на те свято і висказують вдоволення, що хоч у Ню Йорку влаштовують багато інших концертів, проте союзовці не забули і про те своє велике свято й не збули 45-літньої річниці мовчанкою.

Але деякі відділи висказують незадоволення, що, мовляв, цей ювилей відбувається в „Карпатській Салі", в якій колись, під цілком іншим зарядом, сталась прикра для українців подія. Без сумніву, ця подія потрясла була колись українцями. У звязку з нею навіть були спроби, і то з боку згаданого союзового комітету, занятись будовою нового модерного Українського Дому. В тій цили був розписаний навіть згаданим комітетом обіжник, щоб усі союзові відділи висказали свою думку в тій справі і прирекли поміч у грошах. На жаль, із відповідей вийшло, що хоч та справа важна для українців міста Ню Йорку і багато з них хотілиб мати великий і модерний Український Народній Дім, то проте не всі схильні помогти тій справі ділом. Значить, реалізацію того пляну треба було відсунути.

В міжчасі деякі особи, що мають подостатком енергії та охоти до праці, рішилися цей старий Народній Дім, названий тепер „Карпатієн Гол", поставити під цілком новий заряд і рятувати його. Вони стоять на становищі, що коли нам нового дому не можна покищо побудувати, то краще, коли врятуємо бодай старий і всетаки не лишимося в Ню Йорку, де є найбільша українська кольонія в цілих Злучених Державах Америки, без жадного Народнього Дому.

Ту справу згаданий комітет точно дискутував на своїх зборах. По довгій дискусії комітет рішив влаштовувати це ювилейне свято в „Карпатській Салі". Проступки минулої адміністрації не можуть спадати на теперішню адміністрацію. Погані речі діються також у чужих домах, проте ніхто через те не відрікається тих домів. Та понадусе комітет станув на становищі, що не можна видавати на галю по сто, чи парусот, долярів. А таке треба булоб зробити, колиб рішено влаштувати ювилей в іншім місці. Бо публичної школи, з дозволом на продаж тикетів, не зважаючи на кількакротні заходи, комітет таки не міг дістати.

Зваживши це все, приявні представники союзових відділів рішили на своїх зборах влаштувати ювилей у „Карпатській Салі". Те свято мусить випасти якнайкраще під усяким оглядом. Комітет подбав про добру і добірну програму, в якій буде виконано чимало нових пісень. Також одні з наших найкращих бесідників виголосять промови про У. Н. Союз, про його фінансову і моральну роботу серед української суспільности в Америці. Члени союзовці тепер матимуть нагоду виказати, наскільки вони цінять свою організацію і ту роботу, яку вона виконала впродовж 45 років.

Петро Кучма,
секретар Комітету Відділів У. Н. Союзу.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Я походжу з недавно упалої Польщі, звідки я приїхав до Злучених Держав на Світову Виставу. Тепер, з відомих причин, я не можу вертатись додому, а тимчасом термін моеї візи виходить за два місяці. Чи можу просити дозволу на сталий побут?

Відповідь: Законно ніякий чужинець не може зміняти свого іміграційного стану. Тому, щоб можна остатись тут на стало, треба виїхати поза границі Злучених Держав і там дістати правильну виїздову візу. Хоч аплікантів на віза в нормальних часах було дуже багато, що виповняли іміграційну квоту на довгі роки, то тепер, з огляду на війну, візи можна скорше добитись.

Коли не маєте можности виїхати поза границі Злучених Держав, то в такім випадку найскоріше подайтесь на продовження важности іміграційної візи. По всякій правдоподібности ви зможете дістати продовження візи, аж поки не буде можливоси для вас вертатись додому.

Питання: Я є урядником одної допомогової організації, котра збирає фонди і одяг для збіглих дітей в Естонії і Латвії. Чи моя організація мусить зареєструватись у департаменті стейту?

Відповідь: Якщо діяльність вашої організації обмежена тільки для допомоги Естонії та Латвії або будьякої іншої невтральної країни, тоді реєстрація, за приписами невтральностевого закону, є непотрібна.

Питання: Мій перший муж був вписаний на листу пропалих підчас світової війни і відтоді нема чутки про нього. Я приїхала до Злучених Держав 1923 року, а рік пізніше одружилася вдруге. Тепер маємо троє тут роджених дітей. Подавшись недавно тому на громадянство, власті домагаються від мене доказу смерти мого першого мужа, а мені здається, що всі записки у моїм ріднім краю понищені. Що мені робити?

Відповідь: Вдайтеся по пораду в тій справі до того Іміграційного і Натуралізаційного Бюра, де вислали свою аплікацію. На всякий випадок вам порадять написати до відповідних властей за границею по метрику смерти вашого першого мужа і заховати копію листа. Коли одержання метрики покажеться неможливе, тоді вистарчить предложити заприсяжені зізнання кревних або приятелів. Натуралізаційний суд не одобрить вашої аплікації так довго, аж доки не переконається, що в дійсності ваш перший муж загинув підчас війни і що ви не поповнили двоженства через друге одруження.

Питання: Я вибрав перші американські папери 1938 року, а за рік відтепер сподіюся стати повним громадянином. Моя жінка і маленька донечка живуть у знищеній війною Польщі. Чи можу жадати американської охорони для моєї родини на підставі моїх перших паперів?

Відповідь: Ні. Американську охорону дістають тільки повні американські громадяни. Як скоро положення в Европі вияснеться, то навіть перед одержанням других паперів зможете внести аплікацію для своєї родини на одержання іміграційної візи за першенством другої кляси. По одержанні „других паперів" ваша родина буде управнена до одержання безквотної іміграційної візи.

Питання: Двацять два роки живу на віру з жінкою і маємо двоє дітей. Тепер думаю подаватись на американське громадянство. Чи треба їх вимінювати на аплікації на перші папери?

Відповідь: Якби в аплікації ви не подали всіх фактів про себе і вашу родину, то це був би каригідний учинок. Вдайтесь по пораду до натуралізаційних властей і довідайтесь, чи родинне пожиття без шлюбу є призане у вашій окрузі. Коли ні, то треба вам негайно взяти шлюб зо своєю жінкою.

Питання: В 1923 році я познайомився з жінкою, котрої муж по нинішній день знаходиться в Европі. Від того часу живемо разом і маємо кількоро дітей. Чи можу стати американським громадянином?

Відповідь: Віримо, що більшість натуралізаційних судів у Злучених Державах відказуються видавати американські папери у таких випадках. Ви можете вирівняти ці свої родинні справи в той спосіб, що ваша жінка мусить розвестися зо своїм мужем, а потім маєте з цею легально звінчатись.

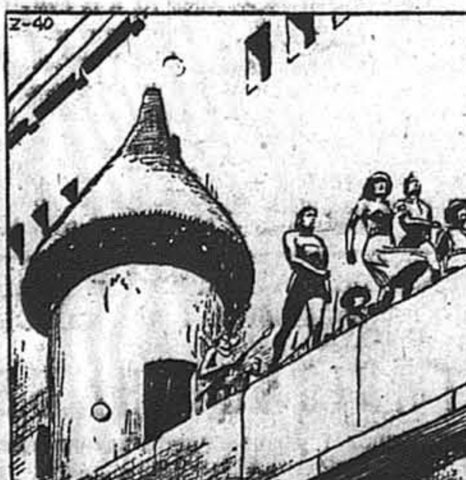
ФЛІС.

ГОРДІ РОДИЧІ.

Однорічна египетська княжна Олександра і її родичі, король Єгипту Фарук і мати Фаріда. Королеві всього 20, королевій 18 років.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (40)

Мунго довший час проводив білих вязнів через ріжні коридори. Опісля попровадив їх по сходах угору. На превелике здивування Тарзана, вони вийшли на верх вежі, а далі на грубий мур, по якім уставлені були сторожі. З одної вежі вони пустились по високім переході до другої, більшої вежі.

Ця друга вежа це була справжня фортеця. Перед ними заскреготіли на ланцюхах брами й опісля відкрились. Як тільки вязні вступили до середини, брами знов замкнулись. Тепер перед ними розляглися знову найріжніші переходи і коридори. Відкривались усе нові двері, кланцали зброєю сторожі.

Втікати з того місця було просто неможливо. Накінець вязні прийшли перед двері, що, хоч були сильніші від усіх попередніх, то були також украшені ріжними прикрасами. Кілька сторожів церемоніяльно відкрили ці двері, а Мунго вказав вязням рукою вступити до середини.

Далеко перед ними виднів багато оздоблений і ясно освітлений престіл. Мунго виступив наперед і низько перед престолом вклонився. Далі дав рукою знак вязням, щоб вони підступили ближче. Тепер сидяча на престолі фігура, накрита серпанком, піднялась і відкинула серпанок. Всі зо здивування остовпіли.